
Vergaderjaar 2025–2026

36 945 VIII

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2025

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de [Comptabiliteitswet 2016](#) afzonderlijk bij wet vastgesteld en ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2025 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rianne Letschert

B ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELEN (SLOTVERSCHILLEN)

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de begroting van de verplichtingen te verlagen met € 943,1 miljoen. De uitgaven worden verlaagd met € 647,1 miljoen. De ontvangsten worden verhoogd met € 70,3 miljoen.

1 Leeswijzer

De beleidsmatige mutaties en technische mutaties groter of gelijk aan de ondergrenzen in onderstaande staffel worden op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

Verplichtingen

Het ministerie gaat verplichtingen aan, ongeacht het jaar waarin ze tot uitgaven leiden. Als er een verplichtingenbudget is verlaagd, betekent dit niet dat er voor hetzelfde bedrag sprake is van meevallers op de uitgavenkant van de begroting. Het naar beneden bijstellen van de verplichtingen kan ook betekenen dat de verplichtingen in een ander jaar aangegaan worden. Als de betaling niet plaatsvindt waarvoor er verplichtingenbudget is vrijgemaakt, is dit een meevaller op de uitgavenkant van de begroting.

2 De beleidsartikelen

2.1 Beleidsartikel 1. Primair onderwijs

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 418,9 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:

Bekostiging

De verplichtingen voor bekostiging worden per saldo met € 343,3 miljoen verlaagd. Deze verlaging komt door een herziening van de verplichtingenramingen, waarbij bleek dat de begrote verplichtingenruimte van € 323,7 miljoen te hoog was ingeschat. Daarnaast is er een verlaging van € 20,6 miljoen door een correctie op de verplichtingen voor het hoogbejaafdheidsbudget, dat te hoog was geraamd.

Subsidies

De verplichtingen voor subsidies worden per saldo met € 53,9 miljoen verlaagd. Dit komt door de verschuiving van de verplichting voor het Jeugdeducatiefonds (JEF) van € 49,4 miljoen die nu begin 2026 in plaats van eind 2025 wordt aangegaan

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 94,7 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:*Bekostiging*

De uitgaven voor bekostiging worden per saldo met € 65,8 miljoen verlaagd. Dit komt onder andere door een lagere prijsbijstelling dan geraamd van € 31,1 miljoen. Daarnaast waren er minder leerlingen dan verwacht, wat resulteert in een verlaging van € 14,7 miljoen op de aanvullende bekostiging voor nieuwkomers en een verlaging van € 24,3 miljoen op bekostiging voor zware ondersteuning. Tot slot leidt een hoger aantal nieuwe scholen dan begroot tot een verhoging van € 9,2 miljoen.

Bijdrage aan Medeoverheden

De uitgaven voor bijdrage aan medeoverheden worden per saldo met € 14,9 miljoen verlaagd. Dit komt door vertragingen in de uitvoering van onderwijshuisvesting in Caribisch Nederland. Betalingen die oorspronkelijk in 2025 zouden plaatsvinden, worden nu uitgesteld naar 2026 zoals aangegeven in de brief 'Beleidsmatige mutaties na Tweede Supplettoire Begroting 2025'¹.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 15,8 miljoen verhoogd. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van een uitgestelde ontvangst in verband met de generieke korting op de samenwerkingsverbanden.

2.2 Beleidsartikel 3. Voortgezet onderwijs**Toelichting****Verplichtingen**

De verplichtingen worden per saldo met € 159,9 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:*Bekostiging*

De verplichtingen voor bekostiging worden per saldo met € 101,2 miljoen verlaagd. Deze verlaging wordt grotendeels verklaard door een hogere aanvullende bekostiging voor startende scholen en nieuwkomersbekostiging, alsmede extra uitgaven voor geïsoleerde vestigingen en scholen met een breed onderwijsaanbod.

Subsidies

De verplichtingen voor subsidies worden per saldo met € 78,4 miljoen verlaagd. Deze verlaging komt door:

- Een verhoging van € 69,9 miljoen doordat er is besloten om de subsidie aan het Rode Kruis voor drie jaar in één keer te verplichten, terwijl in de verplichtingenstand aanvankelijk rekening was gehouden met één jaar.
- Een verlaging van € 40,3 miljoen doordat subsidieregelingen en andere programma's in 2025 zijn verplicht voor meerdere kasjaren.
- Een verlaging van € 29,9 miljoen door een meevaller op de subsidieregeling Maatschappelijke diensttijd (MDT) 2025. Niet alle ingediende aanvragen voldeden aan de gestelde financiële voorwaarden waardoor er in 2025 € 15,0 miljoen resteert.
- Een verlaging van € 26,7 miljoen doordat subsidies die normaal gesproken in het voorgaande jaar worden verplicht, nu in het jaar zelf worden verplicht voor 2026 in plaats van in 2025.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/12/16/kamerbrief-aan-de-tweede-kamer-over-beleidsmatige-mutaties-na-tweede-supplettoire-begroting-2025>

- Een verlaging van € 29,1 miljoen en € 11,0 miljoen door minder subsidieaanvragen voor het Nationaal Groeifonds (NGF) project van het Innovatieprogramma Onderhuisvesting en Techkwadraat.

Garanties

Er is € 22,8 miljoen aan garanties verleend, wat resulteert in een verhoging van de verplichtingen.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 55,9 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:

Subsidies

De uitgaven voor subsidies worden per saldo met € 51,4 miljoen verlaagd. Deze verlaging wordt verklaard door een verlaging van € 20,7 miljoen op de subsidieregeling MDT vanwege een aantal betalingen van eerdere MDT-subsidieregelingen die in 2025 waren gepland. Daarnaast is er een verlaging van € 11,9 miljoen op de subsidieregeling MDT 2025 doordat niet alle ingediende aanvragen voldeden aan de gestelde financiële voorwaarden.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 2,8 miljoen verhoogd.

2.3 Beleidsartikel 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 57,4 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:

Bekostiging

De verplichtingen voor bekostiging worden per saldo met € 33,0 miljoen verlaagd. Deze verlaging wordt veroorzaakt door het uitstel van het wetsvoorstel «School naar Duurzaam Werk». Hierdoor is er voor het Regionaal Programma voor scholen in totaal € 30,6 miljoen minder gerealiseerd dan begroot. Contactscholen kregen op basis van de regeling regionale aanpak Voortijdig Schoolverlaten (VSV) 2020-2025 jaarlijks in december een uitbetaling. De systematiek van de oude regeling VSV ging per schooljaar, de nieuwe regeling VSV gaat per kalenderjaar.

Garanties

Er is € 13,1 miljoen aan garanties komen te vervallen, hetgeen resulteert in een verlaging van de verplichtingen.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 32,9 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:

Bekostiging

De uitgaven voor bekostiging worden per saldo met € 30,6 miljoen verlaagd. Deze verlaging komt door hetzelfde uitstel van het wetsvoorstel van «School naar Duurzaam Werk» zoals bij de verplichtingen vermeld.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 1,5 miljoen verlaagd.

2.4 Beleidsartikel 6. Hoger beroepsonderwijs

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 38,9 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:

Subsidies

De verplichtingen voor subsidies worden met € 13,5 miljoen verlaagd. Dit komt doordat een deel van het subsidiebudget van het Nationaal Groeifonds (NGF) LLO Katalysator niet in 2025 wordt besteed. Deze financiële verplichting schuift door naar 2026.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 22,5 miljoen verlaagd

Subsidies

De uitgaven voor subsidies worden met € 19,4 miljoen verlaagd. Dit komt doordat een deel van het subsidiebudget van het Nationaal groeifonds (NGF) LLO Katalysator niet in 2025 wordt besteed, maar doorschuift naar 2026.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 1,0 miljoen verhoogd.

2.4 Beleidsartikel 7. Wetenschappelijk onderwijs

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 3,8 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 1,2 miljoen verlaagd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 0,02 miljoen verlaagd.

2.5 Beleidsartikel 8. Internationaal beleid

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 3,0 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 1,5 miljoen verlaagd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 0,1 miljoen verhoogd.

2.6 Beleidsartikel 9. Arbeidsmarkt en personeelsbeleid

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 4,5 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 10,0 miljoen verlaagd. Dit komt voornamelijk door een lager aantal aanvragen op de regelingen zij-instroom en lerarenbeurs dan begroot.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 5,5 miljoen verhoogd.

2.7 Beleidsartikel 11. Studiefinanciering

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 34,8 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 34,7 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:

De verlaging van zowel de verplichtingen als de uitgaven komt doordat het budget voor de basisbeurs gift met € 21,5 miljoen wordt verlaagd. Dit is het gevolg van lagere realisaties dan verwacht. Daarnaast is er € 11,3 miljoen niet gerealiseerd op de overige uitgaven.

De niet-relevante uitgaven voor de aanvullende beurs zijn met € 22,6 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit komt grotendeels doordat er minder aan aanvullende beurs is opgeboekt dan oorspronkelijk geraamd.

De niet-relevante uitgaven voor de basisbeurs zijn met € 48,5 miljoen naar boven bijgesteld. Dit komt grotendeels doordat er meer aan basisbeurs prestatiebeurs is opgeboekt dan geraamd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 10,2 miljoen verlaagd.

2.8 Beleidsartikel 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 0,9 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 0,9 miljoen verlaagd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 0,03 miljoen verhoogd.

2.9 Beleidsartikel 13. Lesgeld

Toelichting

Verplichting en Uitgaven

Er zijn geen wijzigingen in de verplichtingen en uitgaven.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 8,3 miljoen verlaagd.

2.10 Beleidsartikel 14. Cultuur

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 36,3 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument:

Bekostiging

De verplichtingen voor bekostiging worden met € 46,9 miljoen verlaagd. Dit komt grotendeels door een verlaging van € 25,2 miljoen en een verlaging van € 21,1 miljoen doordat de verplichtingen hoger waren dan oorspronkelijk gerealiseerd.

Subsidies

De verplichtingen voor subsidies worden met € 30,5 miljoen verlaagd. Dit is deels het gevolg van een verlaging van € 16,7 miljoen door een te ruime raming van de verplichtingen die in de rest van het jaar nog zouden worden aangegaan voor het Programma leesbevordering. Daarnaast is er een verlaging van € 9,1 miljoen omdat in de raming werd uitgegaan van een vierjarige verplichting voor de regeling amateurkunsten bij het Fonds Cultuurparticipatie, terwijl de beschikking die in 2025 werd verstuurd alleen betrekking had op dat jaar, waardoor er een groter bedrag dan oorspronkelijk geraamd overbleef.

Garanties

Het positieve saldo van verleende en vervallen garanties betreft € 38,5 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 0,6 miljoen verhoogd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 2,0 miljoen verhoogd.

2.11 Beleidsartikel 15. Media

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen worden per saldo met € 6,0 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 2,3 miljoen verlaagd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 0,5 miljoen verlaagd.

2.12 Beleidsartikel 16. Onderzoek en wetenschapsbeleid**Toelichting****Verplichtingen**

De verplichtingen worden per saldo met € 8,8 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 4,9 miljoen verlaagd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 2,5 miljoen verhoogd.

2.13 Beleidsartikel 25. Emancipatie**Toelichting****Verplichtingen**

De verplichtingen worden per saldo met € 1,3 miljoen verlaagd.

Uitgaven

De uitgaven worden per saldo met € 1,1 miljoen verlaagd.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 0,01 miljoen verhoogd.

3 De Niet-Beleidsartikelen**3.1 Niet-beleidsartikel 91. Nog onverdeeld****Toelichting**

Artikel 91 dient als intermediair totdat de exacte verdeling over de betrokken artikelen bekend is. Op dit artikel worden dus geen feitelijke uitgaven verantwoord.

3.2 Niet-beleidsartikel 95. Apparaat Kerndepartement**Toelichting****Verplichtingen en uitgaven**

De verplichtingen en uitgaven worden per saldo met € 14,6 miljoen verlaagd.

De onderuitputting op het instrument eigen personeel bedraagt € 15,6 miljoen wat wordt veroorzaakt door een aantal verschillende posten. Het gaat met name om overschotten bij verschillende directies en dienstonderdelen, deels veroorzaakt doordat vacatures (met name op het terrein van de expertisegebieden zoals inspecteurs, veiligheid en ICT) moeilijk of niet te vervullen zijn of niet worden ingevuld vanwege de taakstelling.

Ontvangsten

De ontvangsten worden per saldo met € 0,6 miljoen verhoogd.